

ללמדנו, כנ"ל, מה בכור מועלין בו, אף חלב מוקדשין מועלין בו (467).

שנינו במשנה: הפועלין לא יאכלו מן גרוגרות הקדש, וכן פרה לא תאכל מכרשיני

"הנאת" חלב, לפיכך, דרשינן מגזירה שוה מבכור לאסור אף הנאה.

והתוס' דוחים זאת, ומוכיחים מגמרא [חולין לו א] שאמרה, כהנחה פשוטה, שגם הדרשה של פסולי המוקדשין באה לאסור הנאה.

והם מתרצים, שהדרשות משולבות אחת אל השניה. דרשה הראשונה, היא, דרשתנו גזירה שוה מבכור לאסור חלב המוקדשין, כשם שבשר וגזיה אסורים, וכשם שכל ההנאות אסורות מקדשים. ואחר כך באה התורה להתיר מקצת ההנאות בקדשים שנפסלו, מאחר שנפסלו וירדו קצת מקדושתם. ואמרה התורה בפסולי המוקדשין: "תזבח ואכלת בשר", כלומר, זביחה ואכילה, מותרות, ודייקו חז"ל: אכן, זביחה מותרת, והתורה התירתה, אבל גזיה לא התירה התורה, ונשארת באיסורה הקודם, וכן הבשר מותר באכילה, ואילו החלב נשאר באיסורו הקודם.

על כן, אין כאן קושיה של כפילות הדרשות. [ועיין מה שכתבו המשנה למלך] [פרק ח מהלכות מעילה הלכה ו] והמהרי"ט אלגאזי בכורות פרק ה אות לה] והגהות הגרע"א על המשנה [חולין פרק י] והקרבן אורה על מהלך זה של התוס'.

ולבסוף מסיקים התוס' שתירוץ זה דחוק הוא. ולפי פירושם במסקנא, יבואר על נכון [על פי הברכת הזבח]: ממה שאסרה התורה חלב פסולי המוקדשין, לא שמענו אלא שאסור להנות מהם לצורך הדיוט, הילכך, דרשינן מגזירה שוה, לאסור אפילו באופן שהולד הוא של מוקדשין.

(ב) התוס' מביאים סוגית הגמרא בבבא קמא [עז ב] ששם לא דרשו "אמו" "אמו" לגזירה שוה אלא דרשה אחרת, עיין שם. והוא לכאורה סתירת הסוגיות.

[436] שהוא איסור דאורייתא, לדעת התוס', ויש סוברים שהוא איסור דרבנן.

467. פירוש זה הוא מסקנת התוס' בשם רבינו פריץ.

ובתחלה רצו לפרש, שמדובר שולד הוא חולין, ואמו נכנסה לדייר להתעשר, או שאמו הוקדשה. והואיל והולד הוא חולין, לכן לא ינק מהאם המוקדשת.

ולפי פירוש זה, הלימוד מבכור הוא כך: "מה בכור מועלין בו", ואין הכוונה מועלין בחלב הבכור, שהרי הבכור הוא זכר, אלא, מה בכור מועלין בו: בכל השייך למעול בו, כן מעשר בהמה ומוקדשין, מועלין בהן בכל השייך למעול בהם, כולל חלב אם המוקדשת.

ומקשים התוס' כמה קושיות על פירוש זה. (א) למה לנו לחפש דרשות על איסור חלב המוקדשין, הלא אפילו בקדשים שנפסלו [פסולי המוקדשין] אסור להנות מחלב שלהן, כמו שדרשו חז"ל [עיין הערה 436] ממה שאמרה התורה בפסולי המוקדשין "ואכלת בשר", "ולא חלב".

ועל קושיא זו רצו לתרץ, שמה שדרשו "ואכלת בשר ולא חלב", היינו דוקא חלב שכבר נחלב. לפיכך, דרשו כאן מגזירה שוה מבכור, לאסור אפילו חלב שלא נחלב, והולד יונק ממנה.

והתוס' דוחים לתירוץ זה, מפני ש"לכאורה משמע שחלב פסולי המוקדשין אסור בכל ענין", בין כשנחלב ובין בהנקה.

עוד מביאים התוס' בשם "יש מפרשים", שמהפסוק "ואכלת בשר", אפשר למעט רק אכילת [שתית] חלב, ועדיין לא נתמעטה